

Ecodorp herbergt bijzondere varens

(deze tekst is overgenomen van de nieuwsbrief van de KNNV Regio Alkmaar, juli 2013)

Op 2 juli bezochten we de locatie waar het Ecodorp gaat verrijzen. Een voormalig mobilisatiecomplex in de Bergermeerpolder. In twee uur tijd troffen we bijna 150 verschillende soorten aan. De plantengroei op het complex was nog niet eerder bekeken. Wel was bekend dat er varens in de straatkolken stonden.

Op het terrein komt donker eenvormig bos voor met weinig ondergroei. De meeste soortenrijkdom vonden we tussen de straatstenen en langs de randen van de drie pleinen. In de bijlage de totale soortenlijst.

Tussen de straatstenen vonden we op meerdere plekken dwergviltkruid - *Filago minima*, een soort die we o.a. kennen uit de Schoorlse Duinen. We vonden zilte greppelrus - *Juncus ambiguus* en rode schijnspurrie - *Spergularia rubra*. Er staat veel zilverhaver - *Aira caryophyllea* op het terrein, een fraai grasje. Verder vonden we heggenwikke - *Vicia sepium*, een soort die niet algemeen is in onze omgeving. Een opvallende 'putplant' was de moseik.

En dan de varens. Maar liefst vier soorten varens troffen we aan in de straatkolken. Het meest aanwezig was de tongvaren - *Asplenium scolopendrium*. Sommige putten waren rondom begroeid met tongvarens. In andere putten kwamen er enkele voor. De wijfjesvaren - *Athyrium filix-femina* was aanwezig, evenals de mannetjesvaren - *Dryopteris filix-mas*. De meest bijzondere vondst was die van een driehoeksvaren. In eerste instantie werd gedacht aan de gebogen driehoeksvaren - *Gymnocarpium dryopteris*. Sipke heeft de varen een dag later nogmaals bekeken en kwam toen uit op de rechte driehoeksvaren - *Gymnocarpium robertianum*. Een blad is ter determinatie toegestuurd aan het Nationaal Herbarium.

Een leuke vondst was die van het klein fakkelgras. Klein fakkelgras komt oorspronkelijk uit het Middellandse-Zeegebied. Recent inburgerend in urbane gebieden, staat er over deze soort geschreven op soortenbank.nl. In 2006 is klein fakkelgras voor het eerst in Amsterdam aangetroffen, zo is te lezen in de Nieuwsbrief Groot Amsterdam nr. 38.

Het was leuk om rond te struinen op het terrein. We blijven volgen hoe het Ecodorp en daarbij de plantengroei op het terrein zich gaat ontwikkelen.

Rechte driehoeksvaren - *Gymnocarpium robertianum*

De rechte driehoeksvaren die we op het Ecodorp-terrein vonden, is beslist een bijzonderheid in Noord-Holland. Het verspreidingskaartje van Landschap Noord-Holland laat zien dat de varen slechts in vier kilometerhokken voorkomt, waarvan drie in Amsterdam. De varen staat op de Rode lijst.

De rechte driehoeksvaren is, in tegenstelling tot de gebogen driehoeksvaren een kalkminnende plant, zo staat te lezen in de Oecologische Flora van Weeda. Van nature groeit zijn in ons land alleen in licht bos en struweel op noordwaarts geëxponeerde mergelrotsen in Zuid-Limburg. De oudst bekende groeiplaats waar zij nog steeds aanwezig, is van dit type. Vrijwel alle overige vindplaatsen betreffen muren, hetzij boven water, hetzij langs wegen of spoorwegen, ook weer in de regel op het noorden geëxponeerd. In de Noordoostpolder groeit de soort op greppelwanden, op kalkrijk zand.

Ton Denters schrijft in "Stadsplanten" dat rechte driehoeksvaren een kwetsbare stedeling is. De varen is een bijzondere verschijning op vochtige kalkrijke oude muren.

De straatkolk op het Ecodorp terrein is waarschijnlijk opgebouwd met kalkrijke mortel. De groeiplaats is lekker vochtig en schaduwrijk. Blijkbaar net de ideale omstandigheid voor de rechte driehoeksvaren.

Totaaloverzicht Ecodorp, 2 juli 2013

akkerkool	reukeloze kamille	gewoon struisgras
bergbasterdwederik	schijfkamille	timoteegras
kantige basterdwederik	bleke klaproos	tongvaren
viltige basterdwederik	kleine klaver	veenwortel
plat beemdgras	liggende klaver	kleine veldkers
ruw beemdgras	rode klaver	akker-vergeet-mij-nietje
veldbeemdgras	witte klaver	uitstaande vetmuur
gewone berenklaauw	kleefkruid	liggende vetmuur
reuzenberenklaauw	knoopkruid	dwergviltkruid
biezenknoppen	kromhals	gewone vlier
gewoon biggenkruid	kropaar	grote vossenstaart
boerenwormkruid	kruiptje	vroege haver
kruijpende boterbloem	bezemkruid	vijfvingerkruid
scherpe boterbloem	Jakobs-kruiskruid	grote weegbree
dauwbraam	klein kruiskruis	smalle weegbree
gewone braam	kleverig kruiskruid	heggenwikke
peterseliebraam	kweek	vergeten wikke
grote brandnetel	gewoon langbaardgras	vogelwikke
gewone brunel	veldlathyrus	boswilg
akkerdistel	kraailook	grauwe wilg
speerdistel	mannetjesvaren	katwilg
paarse dovenetel	eenstijlige meidoorn	schietwilg
witte dovenetel	akkermelkdistel	wilgenroosje
ijle dravik	gekroesde melkdistel	harig wilgenroosje
zachte dravik	gewone melkdistel	haagwinde
zwenkdravik	vogelmuur	roze winterpostelein
rechte driehoeksvaren	muurpeper	gestreepte witbol
moerasdroogbloem	geel nagelkruid	gladde witbol
duindoorn	slipbladige ooievaarsbek	tuinwolfsmelk
duizendblad	zachte ooievaarsbek	wijfjesvaren
zomereik	paardenbloem	gewone zandmuur
zwarte els	peen	zandraket
tijmeprijs	ratelpopulier	ruige zegge
veldereprijs	Engels raaigras	zevenblad
gewone esdoorn	raapzaad	zilverschoon
klein fakkelgras	gewone raket	zilverhaver
fioringras	reigersbek	krulzuring
fluitenkruid	riet	ridderzuring
Canadese fijnstraal	rietgras	schapenzuring
melganzevoet	Robertskruid	veldzuring
glanshaver	gewone rolklaver	zwaluwtong
heelblaadjes	hondsroos	rood zwenkgras
heermoes	greppelrus	
hennepnetel (spec.)	zilte greppelrus	(148 soorten)
herderstasje	pitrus	
herik	tengere rus	
klein hoefblad	trekrus	
hondsdrif	zomprus	
gewone hoornbloem	rode schijnspurrie	
kluwenhoornbloem	Spaanse aak	
hopklaver	stinkende gouwe	
Japanse wijnbes	straatgras	
kamgras	klein streepzaad	